

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМФР

" ____ " _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування

за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

на тему:

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Виконавець:
студентка ЦЗВФН

Нагорняк Ганна Олександрівна

/Підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Іоргачова Марія Іванівна

/Підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність оборотних активів підприємства	6
1.2. Процес управління оборотними активами на підприємстві	15
1.3. Методика оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	28
2.1. Характеристика фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	28
2.2. Аналіз формування оборотних активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	36
2.3. Аналіз та оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	45
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	56
3.1. Удосконалення політики управління оборотними активами підприємства.....	56
3.2. Заходи щодо підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	68
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

В умовах нестабільного економічного клімату, спричиненого економічною кризою та військовою агресією росії, Україна стикається зі значними викликами, зокрема падінням продуктивності та фінансовою нестабільністю. Це спонукало керівництво підприємств надавати пріоритет ефективним стратегіям управління, які можуть підтримувати конкурентоспроможність і фінансову стабільність. Оборотні активи відіграють важливу роль у загальній структурі активів компанії, забезпечуючи безперебійне функціонування її господарської діяльності. Отже, ефективне управління оборотними активами стає ключовим аспектом фінансової політики компанії, оскільки гарантує безперебійність процесів постачання, виробництва та збуту, а також сприяє стабільності ринку та економічній безпеці компанії. Прийняті рішення щодо управління поточними активами безпосередньо впливають на ліквідність активів, прибутковість, ефективність і конкурентоспроможність підприємства.

Неефективне управління оборотними активами призводить до обмеження оборотних коштів, що призводить до уповільнення їх обороту, зниження ліквідності та платоспроможності та зменшення прибутку, що створює загрозу фінансовій стабільності підприємства. Отже, ефективне управління оборотними активами зумовлює необхідність забезпечення достатнього обсягу оборотних активів, оптимізації джерел їх фінансування та встановлення відповідного співвідношення між ними для забезпечення безперебійної діяльності підприємства. Основним напрямком підвищення ефективності діяльності підприємства та зміцнення його фінансової стійкості є різні стратегії. Однак найважливіший аспект полягає у збалансованому виробництві та оптимальному використанні поточних активів у процесі виробництва. Для власників підприємств необхідно взяти на себе максимальну

відповідальність за результати своєї виробничої, економічної та фінансової діяльності.

Вітчизняними та міжнародними вченими було проведено широке дослідження теоретичних та практичних аспектів управління оборотними активами компаній. Вагомий внесок у дослідження даної проблеми внесли такі науковці, як Бассова О.О., Бетехтіна Л.О., Близнюк О., Донін Є.О., Канцедал Н.Ю., Кодацький В.П., Маринович О.О., Нечаєва І.А., Роганова Г.О., Рудь І.Ю., Стратійчук В.М., Чемчикаленко Р., Чухно І.С. та ін. Таким чином, важливо підкреслити значущість вирішення основних проблем, пов'язаних із вдосконаленням фінансового менеджменту щодо формування та використання оборотних активів на підприємствах. Ці питання залишаються дуже актуальними в сучасних умовах та вимагають подальшого наукового дослідження та обґрунтування.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних основ управління оборотними активами підприємства та розробка рекомендацій щодо удосконалення фінансового управління ними.

Відповідно до мети кваліфікаційної роботи поставлено та вирішено такі завдання:

- 1) вивчити економічну сутність оборотних активів підприємства;
- 2) дослідити процес управління оборотними активами на підприємстві;
- 3) розглянути методика оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства;
- 4) провести аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»;
- 5) здійснити аналіз формування оборотних активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»;
- 6) здійснити аналіз та оцінку ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»;

7) визначити напрями удосконалення політики управління оборотними активами підприємства;

8) запропонувати основні напрями підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».

Об'єктом дослідження є процеси управління оборотними активами підприємства. Предметом дослідження у роботі є сукупність теоретичних, методичних та практичних основ управління оборотними активами підприємства та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності управління ними.

Методи дослідження. У ході дослідження використовувались загальнонаукові та спеціальні методи. А саме, були застосовані статистичні методи обробки та представлення інформації – аналітичного порівняння, спостереження, комплексної оцінки, а також методи фінансового та економічного аналізу – логічні, статистичні, абстрактні, економіко-математичні, а також метод регресійного моделювання.

Інформаційною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні та методологічні підходи, що виходять з наукових праць вітчизняних та міжнародних вчених, які спеціалізуються на теорії фінансів, корпоративних фінансах, фінансовому менеджменті та фінансовому аналізі, законодавчі та нормативні документи, фінансова звітність ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки.

Матеріали дослідження були висвітлені на VIII Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (ОНЕУ, 2024 рік.).

Кваліфікаційна робота складається з змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки (без додатків). Робота містить 23 рисунка, 12 таблиць та 3 додатка. Список використаних джерел містить 41 найменувань.

ВИСНОВКИ

При проведенні дослідження економічної сутності, стану та ефективності використання оборотних активів, а також проведення комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» були зроблені наступні відрахування.

1. Було проведено аналіз різних точок зору експертів на визначення поняття «оборотні активи». Більшість економістів пропонують визначати поняттям «оборотні активи» як матеріальні, так і фінансові ресурси, включаючи грошові кошти, а також сукупність матеріальних цінностей і грошових коштів. Проте серед вітчизняних економістів існують різні точки зору щодо трактування оборотних активів. Вони сприймають їх як ресурси або власність, таким чином розглядаючи поточні активи як складову контрольованого ресурсного потенціалу компанії, яка використовується для підтримки безперервного та планомірного процесу її господарської діяльності. Ці активи споживаються одноразово з метою забезпечення певних майбутніх економічних вигод.

2. Ефективне управління оборотними активами передбачає вирішення кількох важливих завдань. Ці завдання включають забезпечення безперебійної роботи виробничого процесу, створення системи моніторингу залишків оборотних активів, прискорення оборотності оборотних активів, максимізацію їх прибутковості, мінімізацію ризиків і витрат. Процес управління оборотними активами складається з різних етапів. Ці етапи включають аналіз поточних активів компанії за попередній період, встановлення фундаментальних принципів формування поточних активів, оптимізацію розміру поточних активів шляхом збалансування постійних і змінних компонентів, підтримку конкурентоспроможного рівня ліквідності, підвищення прибутковості поточних активів, встановлення принципів фінансування для окремих видів оборотних активів, а також створення раціональної структури джерел фінансування оборотних активів.

3. На основі аналізу різноманітних показників можна зробити висновок, що для об'єктивної оцінки продуктивності оборотних активів підприємств необхідний комплексний комплекс показників. Хоча показники обороту є вирішальними, вони не є єдиним визначальним фактором. В економічній літературі поточні активи часто оцінюють на основі їхнього стану на певний момент часу або їх використання протягом певного періоду часу. Однак важливо зазначити, що поточні активи є динамічними і вимагають постійного аналізу, а не розглядаються як статичні сутності. Для оцінки ефективності використання оборотних активів на підприємствах досліджувалось декілька показників, зокрема оборотність, коефіцієнт завантаження, оборотність у днях, матеріаломісткість, рентабельність оборотних активів, величина відносного вивільнення або додаткового залучення оборотних активів.

4. Кваліфікаційна робота виконана з використанням даних ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА», дочірньої компанії, створеної відповідно до законодавства України. Зареєстрована вона 12 травня 2010 року, станом на 31 грудня 2023 року компанія знаходиться під повним контролем Yves Rocher International. Основна діяльність компанії полягає в оптовій та роздрібній торгівлі. Період для аналізу був взятий з 2021 по 2023 рік. У 2022 році відбулося помітне зниження чистого доходу від реалізації продукції – на 52,94%, а також інших показників. Також у 2022 році підприємство мало збитки. Однак вже у 2023 році підприємство покращило результати своєї діяльності із зростанням доходу на 42,77%. Різке падіння чистого прибутку у 2022 році можна пояснити широкомасштабною російською агресією. Оцінивши ключові показники діяльності ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» з 2021 по 2023 роки, стає очевидним, що компанія стикається з тривожними викликами, зокрема щодо низької прибутковості та недостатнього власного капіталу.

5. Найбільш значну частку в оборотних активах підприємства займають виробничі запаси, які становлять відповідно 38,24%, 39,98% та 43,25%. У категорії запасів є два типи: «товари» та «виробничі запаси». Товари

складають значну частку у склад запасів – 24,01%, 30,10% і 36,94% відповідно. Ці значні суми можна віднести до характеру діяльності ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» як торгової компанії. Після товарно-матеріальних запасів торгова та інша поточна дебіторська заборгованість займає друге місце за величиною – 22,91%, 20,85% та 29,19% відповідно. Що стосується кредиторської заборгованості, товарна заборгованість займає найбільшу питому вагу, зменшившись з 82,35% станом на 1 січня 2022 року до 80,62% станом на 1 січня 2024 року. Поточні забезпечення займають друге місце за питомою вагою, збільшившись з 13,52% як з 01.01.2022 р. до 18,90% на 01.01.2024 р. Для підприємства вкрай важливо впроваджувати заходи щодо мінімізації ризиків неплатежів, реалізувати стратегію стягнення заборгованості, запобігати простроченням платежів постачальникам та іншим діловим партнерам.

6. Протягом 2021-2023 років на підприємстві ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» спостерігається помітне зниження оборотних активів. Таке зниження оборотних коштів також призвело до зменшення оборотності запасів і збільшення періоду використання наявних коштів підприємства, в першу чергу за рахунок зменшення коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Крім того, зросла як дебіторська, так і кредиторська заборгованість, що призвело до погіршення обороту. Крім того, показники рентабельності за 2022 рік мають від’ємне значення. Склад і структура оборотного капіталу станом на кінець 2022 року зрештою сприяли низькій ліквідності в середньостроковій та довгостроковій перспективі. Деякі негативні аспекти включають зниження рівня ліквідності, значні обсяги дебіторської заборгованості за товарами, значне збільшення дебіторської заборгованості за виданими авансами, відсутність резерву сумнівних боргів, незважаючи на значну частину прострочених платежів, недостатнє внутрішнє фінансування оборотних коштів та значні суми кредиторської заборгованості.

Позитивним є те, що всі показники демонструють тенденцію до зростання у 2023 році, що вказує на потенційне покращення.

7. Управління поточними активами всередині компанії охоплює різні важливі елементи. По-перше, це передбачає визначення конкретних вимог до цих активів, включаючи їх бажану кількість і склад. По-друге, це передбачає наявність достатніх ресурсів для покриття цих активів і досягнення бажаного рівня. Нарешті, це вимагає підтримки добре збалансованого розподілу поточних активів для підтримки як довгострокових операційних, так і фінансових заходів.

Для покращення управління поточними активами рекомендовано застосування програмно-цільового підходу. Цей, орієнтований на результат підхід, що характеризується ретельним плануванням і послідовним виконанням, забезпечує ефективне управління оборотними активами. Завдяки впровадженню програмно-цільового управління бізнес може ефективно вирішувати нагальні проблеми, які потребують розподілу ресурсів, цілеспрямованих дій та координації. Стратегічно використовуючи ресурси для досягнення цілей, підприємства можуть підтримувати безперервність виконання завдань і оптимізувати використання поточних активів навіть за мінливих обставин.

8. Ефективне управління оборотними коштами підприємств торгівлі передбачає вирішення кількох основних завдань. Ці завдання включають аналіз поточної ситуації та визначення факторів, що впливають на оборотні кошти підприємства. Крім того, важливо аналізувати рівень запасів і розробляти стратегії для прискорення потоку товарів. Визначення можливостей збільшення товарообігу та оцінка необхідних показників для формування грошового бюджету також мають вирішальне значення. Проведений аналіз показує, що управління оборотним капіталом у торговельній компанії можна розділити на два взаємопов'язані потоки: управління фінансовими потоками, зокрема грошовими коштами та

розрахунками з контрагентами, та управління товарними потоками, що передбачає нагляд за складськими залишками та транспортною логістикою. Керівникам компанії вкрай необхідно зосередити свою увагу на цих напрямках.

Таким чином, можемо зробити такі загальні висновки.

1) Ефективне управління оборотними активами вимагає постійної координації діяльності та узгодження інтересів між різними підрозділами всередині організації.

2) Управління оборотними активами — це постійна робота, яка вимагає постійної уваги. Це тому, що зовнішні обставини постійно змінюються, і навіть критерії ексклюзивності можуть регулярно змінюватися. На ці зміни можуть вплинути зміни в стратегії розвитку компанії, позиції на ринку, обсягах операцій та інших факторах.

3) Управління оборотними активами тісно пов'язане з управлінням ризиком, охоплюючи як фінансові, так і операційні аспекти. Цей взаємозв'язок дозволяє використовувати стратегії управління ризиками в сфері управління оборотними активами. Водночас це вимагає ретельного розгляду компромісу між максимізацією прибутку та прийняттям вищих рівнів ризику під час прийняття рішень.

4) У більшості випадків неможливо безпосередньо реалізувати успішну стратегію управління оборотними активами від однієї компанії до іншої. Однак певні аспекти рішення, такі як ефективне використання наявних коштів або ефективне управління запасами, можуть виявитися корисними для іншого бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баліцька В.В. Вартісні та структурні характеристики оборотного капіталу вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 12. С. 31–37.
2. Басова О. О. Управління оборотним капіталом торговельних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11.2018. С. 49 – 54.
3. Бетехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства. *Держава і регіони. Сер.: Економіка і підприємництво*. 2015. № 6. С. 378 – 381.
4. Близнюк О., Сіфурова А. Управління оборотним капіталом підприємств торгівлі з позиції функціонально-відтворювального та структурно-класифікаційного підходів. *Економічний аналіз*, 2019. Том 29. №1. С. 68 – 77.
5. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2018. № 4. С. 40–44
6. Бубняк І. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. URL: http://bookdn.com/book_359.html. <http://library.if.ua/books/157.html>
7. Власова Н.О. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі: монографія. Х. : ХДУХТ, 2014. 258 с.
8. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. *Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ*. 2018. С. 83-96.
9. Господарський кодекс України від 15 січня 2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 08.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
10. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Голик Д. В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12). С. 289-293.

- 11.Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1 (29). С.75-84.
- 12.Іонін Є. Є. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2012. 528 с.
- 13.Іоргачова М.І., Ковальова О.М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*, 2022. №46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/>
- 14.Ждан В.І. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 384 с.
- 15.Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. *Економіка та держава*. . 2019. № 11. С. 103 – 107.
- 16.Кічук О., Тарасова Ю. Управління оборотним капіталом промислових підприємств. *Економіка та суспільство*, 2022. №37.
- 17.Коваленко О. В. Формування і використання оборотного капіталу підприємства: пошук шляхів підвищення ефективності. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 41. С. 203-208.
- 18.Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 4. С. 271-274.
- 19.Кравченко О. А. Удосконалення класифікації стратегій управління поточними активами підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 35. С. 73 – 79.
- 20.Кулаєць М.М., Бабієнко М.Ф., Витвицька О.Д. Інновації у розвитку підприємництва в аграрній сфері. *Економіка АПК*. 2014. №1. С.55-63.

- 21.Купріна Н. М., Васьковська К. О., Пчелянська Г. Б., Величко О. М. Оборотні активи підприємства: аспекти бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами та їх класифікація. *Економіка харчової промисловості*. 2020. Т. 12, Вип. 4. С. 65-78.
- 22.Лисьонкова Н.М., Захарчук В.Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 5(10) 2018. С. 354 – 358.
- 23.Маринович О. Порівняння категорій, суміжних із поняттям «оборотні активи». *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 1307-1311.
- 24.Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6854>
- 25.Мордань Є.Ю., Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. С.24 – 34
- 26.Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики ефективності діяльності підприємства. *Економічний форум*. Луцьк, 2013. №4. С. 126–136.
- 27.Офіційний сайт компанії ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА». URL: <https://www.yves-rocher.ua/>
- 28.Нагорняк Г.О. Удосконалення фінансового управління оборотними активами підприємства. *Матеріали VIII Студентської науково-практичної конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України»*. ОНЕУ. 2024.
- 29.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 03.01.2024 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

30. Нечаева І. А. Удосконалення методики аналізу системи управління відтворюванням оборотного капіталу підприємства. *Держава та регіони*, 2014. №6. С.61-66.
31. Перезозова І. В. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26.
32. Поважний О. С., Крамзіна Н. О., Кваша Ю. В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи». *Економічний простір*. 2018. №12/2. С. 41–52.
33. Полторак А. С. Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково-методологічні підходи. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_7_18
34. Роганова Г. О., Кравченко І. В. Прогнозування забезпеченості оборотним капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7670>
35. Рудь І.Ю., Позняк О.В. Управління оборотними активами підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип.25. С.759 – 764.
36. Серебрянський Д. М., Базильчук К. В. Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2019. №4 (26). С. 91 – 95.
37. Соляник Л.Г. Оборотні засоби промислового підприємства: оптимізація управління: монографія; за ред. О.С. Галушко. Дніпропетровськ: Вид-во НГУ, 2014. 239 с.
38. Стратійчук В. М. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України: тенденції розвитку та фактори впливу. *Економічний простір*. 2020. № 157. С. 60-64.
39. Тютюнник Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.

40. Чемчикаленко, Р., Проценко, А. Управління оборотним капіталом підприємства в сучасних реаліях вітчизняної економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2022.14(28).
41. Чухно І. С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства». *Регіональна економіка*. 2014. № 6. С. 62–69.